

ФОРМУВАННЯ МОТИВАЦІЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ СТУДЕНТІВ ПРИ ВИКЛАДАННІ КУРСУ «ІНФОРМАТИКА»

Окара Д.В., Денисенко В.Ю., Ковальова І.Л., Хрістіченко О.П. (Одеська державна академія будівництва та архітектури, м. Одеса, Україна)

Формування навчальної мотивації є однією з основних проблем навчання студентів. Її актуальність обумовлена самою навчальною діяльністю, оновленням змісту навчання, формуванням у студентів прийомів самостійного отримання знань, розвитку активності. На жаль, сьогодні найгостріші проблеми в галузі освіти пов'язані саме з відсутністю мотивації в більшості студентів. Часто і викладачі, не усвідомлюючи, вважають, що студент просто «змушений» виконувати все, що йому рекомендує учбова програма. Але, як звісно, «можна привести коня до водопою, але неможливо змусити його напиться». Для того, щоб мотивувати пізнавальну активність студентів, потрібно використовувати їх власні мотиви, у першу чергу, - пізнавальні і соціальні.

Як показують результати досліджень, вивчення інформатики спочатку супроводжується різким сплеском позитивних емоцій, потреб, мотивів, цілей. Однак, у подальшому традиційне структурування навчального матеріалу у скорому часі призводять до зниження такої мотивації. Як правило, студенти першого курсу мають різну базову підготовку, у зв'язку з чим виникають труднощі з вивченням основ програмування, яке починається у першому семестрі. Для оволодіння студентами базових знань і умінь треба вміти розробляти алгоритм і записувати його в різній формі, виділяти й описувати об'єкти задачі та їх взаємодію, читати і розуміти готові алгоритми, записувати програмний код, володіти термінологією, що, на перший погляд, здається студентам зовсім нецікавим. Тому викладачу треба так будувати процес навчання інформатики, щоб створити умови для підвищення у студентів інтересу як до змісту матеріалу, так і до самої навчальної діяльності – надавати можливість проявляти в навчанні самостійність та ініціативність.

Мотиви навчання можуть бути зовнішніми і внутрішніми. Зовнішні мотиви виступають у вигляді вимог навчальних планів, програм, викладачів тощо. Такі мотиви ґрунтуються на почутті обов'язку перед суспільством, товаришами, сім'єю, викладачем. Внутрішні мотиви можуть зумовлюватися почуттями студента, які пов'язані з особистими інтересами, переконанням, намірами, мріями, ідеалами, пристрастями, сформованими раніше установками. Дія зовнішніх і внутрішніх чинників мотивації («я повинен» і «мені хочеться») має бути врівноваженою. Викладач може успішно використати такий внутрішній

стимул, як потреба самовираження кожного студента, незалежно від рівня успішності. Помітними серед першокурсників є бажання допомоги одногрупникам у складанні програм та роботі з комп'ютером. Це дає можливість викладачу пропонувати завдання, які здійснюються у групі процес колективної творчості. Привабливим для студентів є залучення самих студентів до оцінювання одногрупників. Має успіх також прийом «аркуш по колу», коли складаються гетерогенні групи, сильні студенти допомагають слабким, умовою є праця усіх по колу (є можливість допомогти, консультування всередині групи). Обов'язковою вимогою є наявність однієї чи двох груп-конкурентів. Результат такої роботи залежить від внеску кожного студента.

Потреба самоствердження стимулює процес самовдосконалення. Однією зі складових цього процесу самовираження є бажання вчитися. Крім того, викладач повинен обов'язково підкреслювати те, коли і у яких випадках використовується розглянутий учбовий матеріал, як він пов'язаний із майбутньою сферою діяльності студентів або яку роль відіграватиме в їх житті. Мету заняття бажано визначати разом зі студентами (обов'язкова відповідь на питання: «що вивчаємо і навіщо?»), вона має бути привабливою. Для підтримки мотивації можна порадити цікаву додаткову літературу або запропонувати студенту (або дослідницькій групі із декількох студентів) зробити доповідь у групі. Практика показує, що студенти охоче йдуть на додаткові труднощі, якщо зазначена тема входить у коло їх інтересів. Таке переборення труднощів (звичайно, у розумних межах) є неодмінною умовою задоволення студентами процесом навчання, підвищує їх самооцінку. Успіх окрилює людину, а невдачі позбавляють її віри у свої сили. У формуванні мотивів навчання і позитивного ставлення до предмета неocenimu роль грає особистість викладача, його вміння забезпечити доброзичливий настрій лекції або практичного заняття. Ще одне могутнє джерело мотивації - ринок праці. Атмосфера конкуренції, страх безробіття формують особливу соціальну психологію. Таким чином, головним джерелом мотивації є праця.

У доповіді детально розглядаються такі практичні способи формування мотивації до вивчення інформатики як: розв'язання нестандартних задач; створення проблемної ситуації (наприклад, при вивченні теми «Абсолютні та відносні посилання на комірки») або розв'язання парадоксів; використання дидактичних прийомів «лови помилку» (наприклад, знайти у програмі 20 помилок; це, за зазначенням студентів, - їх найулюбленіші справи), «що буде, якщо...» (наприклад, що буде на екрані комп'ютера після виконання певної програми, або що відбуватиметься після зміни умов); використання прийомів мозкового штурму та ділової гри; використання незвичайної форми викладання матеріалу: комп'ютерних програм, відеоматеріалів, презентацій тощо.